

Інструкційна картка
до самостійного заняття №10

1 год.

Змістовий модуль 2.

Тема заняття 2.1. Бюджет сім'ї.

Навчальна: розглянути та засвоїти матеріал по темі. З'ясувати хто в родині займається фінансуванням сімейних витрат. Як частіше всього в сім'ях розподіляється бюджет. Навчитися характеризувати основні типи бюджету. Навчитися заощаджувати гроші щодня.

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати логічність мислення, почуття відповідальності, впевненості. Розвивати вміння заощаджувати гроші – а отже управляти бюджетом. Розвивати навички самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Виховна: виховувати любов до сім'ї. Виховання бережливості. Виховання мотивів навчання, праці та зацікавленість в веденні бюджету.

Тип заняття: Засвоєння нових знань.

Методи навчання: робота з підручником, самостійна робота з теоретичним матеріалом лекції. Робота в мережі Інтернет.

Література:

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с.

Ресурси мережі Інтернет.

План.

1. Фінансування сімейних витрат.
2. Економія бюджету.
3. Характеристика етапів ведення сімейного бюджету.
4. Поради щодо витрат бюджету на покупки.

Методичні вказівки до вивчення теми. Вивчаючи матеріал теми з'ясуйте хто в родині займається фінансуванням сімейних витрат. Більше чоловіків чи жінок опікується цим питанням в родині, як це питання вирішується в вашій сім'ї. Як частіше всього в сім'ях розподіляється бюджет. Навчитися характеризувати основні типи бюджету. Навчитися заощаджувати гроші щодня.

Необхідно досить уважно ознайомитись з теоретичним матеріалом щоб вміти відповідати на поставлені запитання.

Прочитайте. с. 233-234 навчального посібника С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка».

Теоретичний матеріал.

Прийнято вважати, що фінансуванням сімейних витрат займається чоловік, і це повністю підтверджує статистика: відповідальними за забезпечення сім'ї відчують себе 67% чоловіків і лише 21% жінок.

Однак, як показують опитування, якщо мова йде про ведення сімейного бюджету, в шлюбі цю почесну місію найчастіше бере на себе жінка. У тому, що вони точно знають, скільки грошей надходить у сімейний бюджет і на що вони витрачаються, визнаються 43% жінок і лише 29% чоловіків. Саме тому від того, як прекрасна половина “осередку суспільства” відноситься до економії, залежить, чи вистачить грошей у сім'ї до наступної зарплати чи ні. Як показало дослідження, проведене компанією TNS в Україні, наші жінки готові економити буквально на всьому! Найчастіше вони намагаються урізати такі статті витрат, як відпустка, покупка побутової, аудіо-, відео-, фототехніки і електроніки. Але й тих, хто згоден заощадити на одязі, взутті та харчуванні, також чимало.

З'ясовуються і інші цікаві подробиці. Наприклад, майже дві третини жінок зізнаються, що вибирають товари в економічній упаковці, навіть якщо вона менш зручна. А покупки в стоках і секондхендах роблять більше половини українок (59%).

Опитування показують: незважаючи на те що дві третини українців вважають себе дуже економними, 37% чоловіків і 42% жінок не стежать за своїми витратами і можуть витратити все до останньої копійки! І хоча після заміжжя жінки більш відповідально ставляться до розподілу коштів, до ідеалу їм все ж далеченько: спустити всю готівку в гаманці готова кожна третя заміжня пані.

Щоб перед зарплатою не було нестерпно боляче, експерти радять вести сімейний бюджет. Фахівці стверджують, що цей процес забирає не так багато часу, як прийнято вважати, і досить швидко приносить результати.

Фінансове планування буває короткостроковим (як правило, 1 місяць) і довгостроковими (від року і більше). Головна мета – зробити так, щоб витрати не перевищували доходи. Для цього слід:

- Скласти структуру особистого бюджету, в якій будуть враховуватися всі щомісячні доходи і витрати;
- Врахувати і виписати всі свої доходи, що надходять до сімейного бюджету, і таким чином підрахувати загальний місячний дохід;
- Визначити, скільки грошей в місяць піде на обов'язкові платежі та щоденні витрати;

В кінці звітнього періоду оцінити ситуацію. Якщо ви бачите, що витрати перевищують або дорівнюють доходам, проаналізуйте, від чого можна відмовитися, а що можна купити дешевше.

Харчування (за статистикою, 51,6% сукупних витрат середньостатистичної української сім'ї). Тут способів економії багато – від переходу на оптові

закупівлі продуктів тривалого зберігання до оптимізації походів в супермаркет. Уникайте зайвих покупок, намагайтеся не купувати товари, розташовані на рівні очей (т. зв. «золоті полиці»), використовуйте картки знижок та спеціальні пропозиції.

Комунальні послуги (9,3%). Про те, що електрику і воду має сенс економити, знають всі. Крім того, наприклад, столична влада заохочує сумлінних платників комунальних послуг знижками до 10%. Заощадити можна на оплату за комунальні послуги через Інтернет або у відділеннях банків, які стягують меншу комісію за такого роду платежі.

Одяг, взуття (6,1%). Існує безліч стокових магазинів, де цілком пристойні речі можна придбати за приємними цінами. Купуйте одяг і взуття в сезон розпродажів і через Інтернет.

Транспортні витрати (3,7%).

Медобслуговування (3,1%). На здоров'ї не економлять, але кращу якість послуг за менші гроші можна отримати, якщо користуватися страховкою або спеціальними медичними програмами. Особливо це актуально для великої сім'ї з дітьми.

Послуги зв'язку (2,7%). Виберіть постачальника послуг і тариф, який відповідає вашим потребам, і регулярно відстежуйте динаміку своїх витрат.

Витрати на відпочинок (1,8%). Плануйте відпустку самостійно, без залучення туристичних агентств.

Освіта (1,3%). Задумайтеся про майбутню освіту своєї дитини заздалегідь. Наприклад, можна відкрити ощадний рахунок з цільовим призначенням або довгостроковий депозит.

Порада

Для великих покупок (нерухомість, авто, велика побутова техніка, ремонт) відкладайте заощадження відразу після отримання доходу. Бажано – не під подушку або матрац, а на депозит, причому з самими жорсткими умовами щодо дострокового зняття коштів. Якщо ваш дохід постійно або періодично зростає, збільшуйте «норму» заощаджень. Більшість експертів рекомендують відкладати 10% доходів, але якщо така сума вас не надихає, відкладайте більше.

Вам вистачає грошей до зарплати?

Приклад.

16% За тиждень до зарплати доводиться брати в борг

23% Вистачає впритул

28% Вистачає, ще й залишається

33% Брак відчуваю вже в день зарплати

В опитуванні взяли участь 870 осіб.

На чому жінки готові економити.

50% покупка побутової, аудіо, відео, фототехніки та електроніки

50% відпустку, подорожі

45% звичне повсякденне дозвілля

41% транспортні витрати (в т.ч. обслуговування автомобіля)

37% мобільний зв'язок, Інтернет

34% побутова хімія, косметика, парфумерія

30% одяг, взуття

19% комунальні послуги, оренда житла

17% продукти харчування

15% медичні послуги

54% жінок і 68% чоловіків не люблять ходити по магазинам

Фінансова сфера – часто є питанням дискусії молодят та навіть сімейних пар з досвідом. Не рідко саме відмінності у поглядах на фінанси, різні підходи до грошей та управління ними стають підґрунтям для проблем та родинних конфліктів. Як управляти сімейним бюджетом?

Що таке Сімейний Бюджет?

Сімейний бюджет – це ключовий принцип управління фінансами в родині та чудова можливість сформуванню стосунки довіри між чоловіком та жінкою. Бюджет вважається родинним, якщо враховує ВСІ родинні прибутки та витрати, тобто, сімейний бюджет є спільним для чоловіка та дружини. Спільний сімейний бюджет лежить в основі здорової та сильної родини.

Етапи ведення сімейного бюджету:

1. Постановка цілей
2. Складання бюджету (фінансове планування).
3. Ведення бюджету.
4. Аналіз бюджету.
5. Замкнуте коло витрат.

Кажуть, «у кого немає цілей – той не знаходить відради у жодній зі справ».

Ви хочете правильно розподіляти свій прибуток, або ж плануєте заощадити певну суму для великої покупки чи маєте на меті вивільнити кошти та інвестувати їх у власну справу? Якщо у вас є чітка ціль ви зможете сформуєте ваш родинний бюджет таким чином, щоб він як краще відповідав інтересам вашої сім'ї.

Неодмінно ставте перед собою цілі – так їх легше досягати!

Етап 2. Фінансове планування в родині

На цьому етапі поділіть всі родинні витрати на три великі блоки (за книгою К. Хилла «Благосостояние, богатство и деньги»):

1. Необхідно
2. Потрібно
3. Бажаємо

На початку кожного місяця присвятіть час фінансовому плануванню в родині. Виходячи з принципу «необхідно, потрібно та хочу» поділіть та заплануйте всі майбутні витрати, формуючи основу родинного бюджету на місяць. Наприклад, необхідні витрати – це оплата оренди квартири, покупка продуктів харчування, оплата комунальних послуг і таке інше. Потрібно – це щоденні витрати на транспорт, обіди на роботі, представницькі витрати.

Уявімо, що дитині потрібен верхній одяг на зиму – заносимо його в графу «необхідно», оскільки це об'єктивна потреба (500 грн.). Але дружина хоче шубу (10000 грн.) – і відразу намалювалася планова витрата в графі «хочу». Цього плану двоє повинні чітко дотримуватись протягом місяця, щоденно фіксуючи та відстежуючи свої витрати.

Етап 3. Ведення бюджету. Якщо Ви вирішили змінити та вдосконалити систему управління фінансами в Вашій родині – почніть відстежувати ваші витрати!

Етап 4. Аналіз бюджету.

Розпочати ефективне управління грошима неможливо без повного аналізу. Раджу щомісяця (щотижня) родині проводити спільний аналіз витрат по трьом графам (необхідно, потрібно та хочемо).

Питання, на які Ви маєте знати відповідь:

На що я наша родина витрачає гроші?

Які витрати були зайвими? Які необхідними?

На чому можна було економити?

Скільки нам НЕОБХІДНО, ПОТРІБНО і скільки ми ХОЧЕМО?

Етап 5. Закрите коло витрат

Замкнуте коло витрат – це серйозне рішення для родини. Пам'ятайте, що принципи, за якими вели бюджет залишаються незмінними (якщо родина перевищує запланований «ліміт» – Ви маєте погасити «борг» перед родиною з іншої колонки своїх витрат.

Додаткові запитання:

Витрачає більше той, хто більше заробляє? Ні, плановані витрати розподіляються двома в залежності від об'єктивних потреб родини. Ми плануємо разом, радимось і враховуємо побажання один одного. Таким чином, якщо в одного з партнерів є потреба чи бажання, якого інший не розділяє – необхідно відверто обговорити це, пояснити один одному доречність (чи недоречність) даної витрати. Таким чином родина уникає проблем та звинувачень в стилі: «Ти що спустила всі наші гроші на туфлі?!» або «Я зла, бо ти випив з друзями пива на мою місячну зарплату!».

А якщо «план» перевищено? Припустимо, що родиною було витрачено на «хочу» сума більша, ніж було заплановано. Це означає, що ви «взяли в борг» у родини і повинні віддати цей «борг» з іншої графи ваших витрат. Це – Ваша особиста відповідальність перед родиною.

Хто головний? Хто контролює сімейний бюджет? За такими принципами ведення сімейного бюджету немає жодного контролю зі сторони одного з партнерів – є взаємна відповідальність перед родиною. Чоловік та дружина разом розуміють власну відповідальність перед родиною. Не важливо,

скільки Ви приносите до сімейного бюджету – більше чи менше. Нехай оперативним використанням грошей «завідує» в родині той з партнерів, хто в цьому сильніший і кому це краще вдається. Перевагою сімейного бюджету є те, що в ньому немає «мого» і «твого» прибутку – є ЄДИНИЙ прибуток родини, який розподіляють, планують та витрачають двоє!

Питання для самоперевірки.

1. Який бюджет вважається родинним?
2. Хто головний та хто контролює сімейний бюджет?
3. Які етапи ведення сімейного бюджету ви знаєте?
4. Охарактеризувати основні типи бюджету.
5. Що є перевагою сімейного бюджету.